mentas bei karūnėlė rombiniais galais (4:9 pav.). Ypatiesiems priskirta geležinė XVII–XVIII a. pentino žvaigždutė (3:4 pav.). Tolesni tyrimai perkelti į R nuo ašies, jungiančios perkasas 1–3. Rengiant tyrimų projektą manyta, kad ši teritorija yra už buvusių kapinių R ribos, todėl čia tirta šurfais. Šurfe 1 fiksuotas 70–75 cm storio XIX–XX a. kultūrinis sluoksnis su keliomis neinformatyviomis ankstyvesnėmis buitinės keramikos šukėmis, gyvulių kaulais ir keliais aptrupėjusiais žmonių kaulais. Panašios sudėties apie 1 m storio kultūrinis sluoksnis tirtas ir šurfe 2. Šurfas 3 iškastas tik iki 30 cm gylio, nes pasiektas požeminis betoninis muzikinio teatro rūsio paviršius. Šurfe 4 fiksuotas iki 1,8 m storio kultūrinis sluoksnis su pavieniais žmonių kaulais ir XIX–XX a. radiniais, o 1,6 m gylyje atkastas apardytas 3–5 m. nenustatytos lyties vaiko kapas 6, datuotas XIX a. Mirusysis gulėjo aukštielninkas, galva į V, galbūt palaidotas ne karste. Šurfe 5 fiksuotas iki 1,4 m storio kultūrinis sluoksnis su keliais žmonių kaulais bei XVII–XIX a. radiniais, tarp kurių buvo žalvarinė sagtelė su apkalu (3:5 pav.) bei Vokietijos imperijos 10 pfenigių moneta (3:9 pav.), nukalta 1889 m. valdant Vilhelmui II (1888–1918).

Visi plotai ištirti iki įžemio, išskyrus šurfą 3. Beveik visuose tyrimų plotuose rasta pavienių žmonių kaulų, o perkasose 1–3 ir šurfe 4 atidengti neliesti ar apardyti kapai. Mirusieji atkasti nuo 80 cm gylio perkasoje 3, iki 2 m gylio perkasoje 2. Pagal skurdžias įkapes ir XVIII a. istorinius planus kapinės datuojamos XVIII a. pabaiga – XIX a. I puse. Jose buvo laidojami tiek katalikai (kapas 1), tiek stačiatikiai (kapas 4). Remiantis tyrimų medžiaga galima teigti, kad kapinės užėmė beveik visą dabartinio Miesto sodo teritoriją. Iki jų atsiradimo arčiau gynybinės sienos susidarė XVI–XVIII a. kultūrinis sluoksnis, mažiau intensyvus toliau į R nuo jos.

The cemetery in Miesto Sodas, Kaunas

In 2019, a field evaluation was conducted in the Kaunas city park, Miesto Sodas. In all, three 5x2 m trenches and five 2x1 m test pits totalling 40 m^2 were excavated (Fig. 1). Isolated human bones were found almost everywhere in the excavated areas, undisturbed and disturbed burials, which were in coffins, except burial 6, discovered in trenches 1–3 and test pit 4 (Fig. 2). In all, 6 burials were excavated. The individuals had been interred from a depth of 80 cm in trench 3 to a depth of 2 m in trench 2. Based on the poor grave goods (Fig. 3: 2, 3) and the 18th-century historical plans, the cemetery should be dated to the late 18th – first half of the 19th century. It was used by members of both the Catholic (burial 1) and Orthodox (burial 4) churches. Based on the investigation material, it is possible to state that the cemetery occupied almost the entire grounds of the present-day Miesto Sodas. Up until its appearance, a 16th–18th-century cultural layer with finds from that period (Figs. 3, 4) had formed closer to the defensive wall, less so further to the E of it.

Liudvikas Vasiliauskas

Kapinės Vilkaviškyje, Žvejų gatvėje

2019 m. lapkritį vykdant Žvejų gatvės Vilkaviškyje rekonstrukcijos darbus, jos P dalyje, apie 15x4 m plote buvo atidengti žmonių kaulai, priklausę mažiausiai dviem griautiniams kapams. Gatvės rekonstrukcijos darbai buvo sustabdyti ir atlikti žvalgymai bei žvalgomieji tyrimai. Spėjamo kapinyno teritorija yra išsidėsčiusi aplinkiniame lygiame reljefe neišsiski-

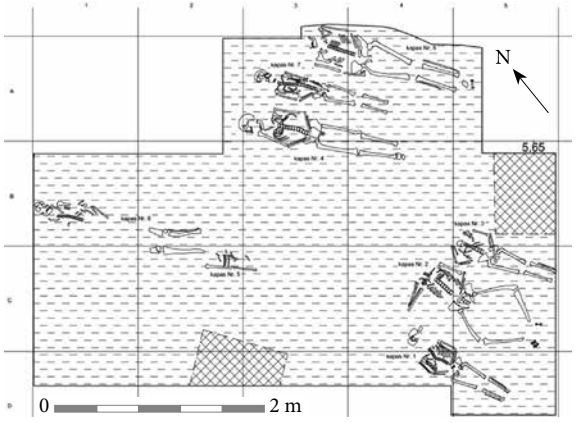

1 pav. Perkasos 1 planas. V. Novolinskienės brėž.
Fig. 1. The plan of trench 1

2 pav. Perkasoje 2 aptiktas koklio fragmentas. L. Vasiliausko nuotr.
Fig. 2. The stove tile fragment discovered in trench 2

riančioje aplinkoje, 100 m į PV nuo Žeimenos upės, 750 m į ŠR nuo Paežerių ežero.

Vizualiai ir metalo ieškikliu išžvalgius apie 190 m^2 plotą, 5–10 cm gylyje aptiktos 9 kaltinės vinys – 3 vinys 11; 6,9 ir 5,8 cm ilgio ir 6 vinys 5 cm ilgio. Teritorija gausiai užteršta XX a. II pusės metalo laužu.

Žvalgomųjų tyrimų metu ištirtos 2 perkasos – iš viso 25,15 m^2 plotas. 15,15 m^2 ploto ***perkasa 1*** tirta vietoje, kur žemės darbų metu aptikta žmonių kaulų. Perkasos paviršiuje matėsi žmogaus griaučių fragmentai. Preparavus nustatyta, kad išlikę tik dešinės pusės kaulai: dilbis, šonkaulių lankų fragmentai ir dubens kaulų fragmentai (kapas 5). Iš viso perkasoje 1, 20 cm gylyje nuo esamo paviršiaus H_{abs} 53,80–53,86 m aptikti 8 griautiniai žmonių palaidojimai (1 pav.), iš kurių du yra vaikų (kapai 1 ir 3). Dalis palaikų apardyti – kapai 2 ir 3 be kaukolių, kurios, matyt, sunaikintos XX a. II pusėje įrengiant nuotekų sistemą. Kapo 6 suardyta dubens sritis. Visi palaikai be įkapių, galvomis orientuoti ŠV kryptimi, o kojomis PR kryptimi, datuotini XVIII a. Kapo 7 kaukolės aplinkoje aptikta 38x35x6,2 mm dydžio žiestos keramikos šukė, datuojama II tūkst., greičiausiai į kapo aplinką pateko atsitiktinai, kasant kapo duobę. Palaikai laidoti kapų duobėse, priemolyje. Visi palaikai guli aukštielninki, rankų kaulai sudėti dubens srityje, išskyrus kapą 2, kurio dešinės rankos kaulai guli 90° kampu skeleto atžvilgiu, o plaštaka padėta ant kairės pusės krūtinkaulio. Kapo duobių kontūrai neryškūs, dėl drėgno molingo grunto tiksliai neišmatuojami. Palaikų palaidojimo lygmenyje fiksuotas įžemis – rudos spalvos molis. Kv. 2–3D palei PV sienelę fiksuotas 90 cm pločio duobės kontūras, kurio kraštinės 55 cm ir 25 cm ilgio. Duobė orientuota ŠR–PV kryptimi, nueina į perkasos PV sienelę. Kitas 80 cm pločio, 60 cm ilgio duobės kontūro fragmentas aptiktas kv. 5B. Jis orientuotas ŠV–PR kryptimi, 60 cm ilgio kraštinė siekia perkasos PR sienelę po asfaltuota automobilių stovėjimo aikštele. Atsižvelgiant į duobių pločius ir orientavimo kryptį, padaryta išvada, kad tai kapų duobės. Perkasoje aptikti palaikai buvo perduoti VU MF antropologiniams tyrimams. Jų metu nustatyta, kad aptikti 2 vaikai 5–10 m. (kapai 1 ir 3), 1 moteris 30–39 m. (kapas 7), 5 vyrai 20–44 m. (kapai 2, 4, 5, 6 ir 8) amžiaus. Visi aptikti individai, išskyrus kapo 5 skeleto fragmentus, yra su patologijomis – sugijusios kaulų traumos, lėtinių ligų požymiai, susiję su geležies trūkumu, bei uždegimai. Kape 1 palaidotajam įtariamas meningitas. Surinkus neanatomine tvarka buvusių žmonių kaulus, nustatyta, kad jie priklausė mažiausiai dviem individams – suaugusiai moteriai ir 10–15 m. paaugliui.

Perkasoje 2 (10 m^2 ploto) fiksuotas 35–50 cm storio XX a. vidurio – II pusės kultūrinis sluoksnis, kuriame aptiktas 8,5x7, 8x3,4 cm dydžio koklio fragmentas (2 pav.), puoštas geometriniu ornamentu ir dengtas tamsiai žalia glazūra. Koklio fragmentas datuojamas XVIII a., matyt, į perkasos aplinką pateko su atvežtiniu gruntu. Kapų perkasoje 2 nerasta.

Žvalgomųjų tyrimų metu nustatyti kapinių ribos nepavyko. Prieš tęsiant pradėtus gatvės rekonstrukcijos darbus apie 110 m^2 plote bus atliekami detalieji tyrimai.

The cemetery on Žvejų Street in Vilkaviškis

During the investigation, 8 inhumations were discovered in trench 1 (Fig. 1). The remains were without grave goods, had heads oriented to the NW, feet to the SE, and dated to the 18th century. All of the remains had been interred in pits, lay supine with the arm bones in the pelvic area, except in burial 2, where the bones of the right forearm lay at a 90° angle to the skeleton, while the hand had been placed on the left side of the sternum. A sherd of hand thrown pottery dating to the 2nd millennium was discovered in the vicinity of the skull in burial 7 but probably found its way there by accident when the grave pit was dug. A 35–50 cm thick, mid – second half of the 20th century cultural layer, which contained a fragment of an 18th-century stove tile decorated with a geometric design and green glaze (Fig. 2), was recorded in trench 2.

Viktorija Ziabreva

Kapinės Smilties Pylimo g. 13 Klaipėdoje

2018–2019 m. Smilties Pylimo g. 13 sklype, kuriame planuojama statyti daugiabutį gyvenamąjį namą bei pakloti įvairius požeminių komunikacijų tinklus, buvo atliekami žvalgomieji ir detalieji tyrimai bei žvalgymai. Detalieji tyrimai atlikti 462 m^2 plote, žvalgomieji – 4,5 m^2, žvalgytas 284 m^2 plotas (1 pav.).

Remiantis turimais istoriniais duomenimis, daroma prielaida, jog tirtame sklype aptiktos galbūt Zandvero kaimo kapinės. Teiginys iki galo nepagrįstas, nes jokiuose žinomuose XIX a. planuose šios galimos kapinės nepažymėtos. Zandvėras (*Sandwehr*) – išnykęs vokiškas vietovardis. Kaip vadino lietuviai, duomenų nėra. Taip vadintas XIX a. pradžioje įkurtas kaimas, kuriame buvo apgyvendinti darbininkai, dirbę miško sodinimo ir kitokius darbus. Kaimas kurį laiką priklausė Šulcui, jis buvo prie dabartinės Viršutinės gatvės. 1850 m. kaimas prijungtas prie miesto (Tatoris J., *Klaipėdos senieji vietovardžiai ir gatvėvardžiai. Istorinė apybraiža*, Klaipėda, 1987, rankraštis). XIX a. pradžioje į Š nuo miesto pradėjo kurtis malūnininkų sodybos (tuos laikus primena Malūnininkų gatvės pavadinimas). Magistratas kreipėsi į vyriausybę, kad užmiesčio Š teritoriją prijungtų prie miesto. Karalius Frydrichas Vilhelmas atsakė, jog „ginčytini smėlynai prie Bomelio Vitės ir švyturio perduodami vien Klaipėdos miesto nuosavybėn“ (už tai miestas buvo įpareigotas apželdinti kopas). Taip nuo 1809 m. atsirado naujas didelis plotas statyboms, vadinamoji Zandšolė (*Sandscholle* – smėlingas plotas). Tačiau statyboms tokio didelio ploto nereikėjo: buvo suplanuoti kvartalai tik iki dabartinės Pergalės aikš-